

Taiteilija taikoo tilasta toisen

Hans Rosenström luo illuusioita olemattomista paikoista ja äänistä.

Julkaistu: 4.12.2010

Kaisa Heinänen
HELSINGIN SANOMAT

LIISA TAKALA

Hans Rosenström tekee teoksia, jotka katsoja kokee yleensä yksin.

Astun valkoiseen galleriaan, joka onkin aivan tyhjä. Hetken päästä alkaa tapahtua yllättäviä asioita. Kokemus on vaikuttava, mutta enempää en voi paljastaa, sillä se pilaisi **Hans Rosenströmin** hienon installaation. *Flyktpunkt*-näyttely aukeaa yleisölle tänään Galleri Sinnessä.

Rosenströmin taide hämmentää ja yllättää aina. Teokset ovat usein lähes aineettomia installaatioita, joissa valot ja äänet rakentavat tunnelmia ja korostavat tilaa – tai sitten häivyttävät tilan kokonaan pois.

"Olen ajautunut tällaiseen illuusiomeininkiin. Haluan rakentaa tilanteita, joissa katsoja kohtaa itsensä, sen sijaan että sanoisin katsojalle hirveän suoraan jotain jostakin asiasta", sanoo 32-vuotias helsinkiläistaiteilija.

Lopputyönäyttelyssään Rosenström rakensi galleriaan kapenevan, pimeän käytävän, joka lopulta johdatti katsojan tähtitaivaan äärelle.

Toiseen näyttelyyn hän lavasti asunnon, jossa katsoja kuulokkeet päässä vaelsi äänimaisemista ja tunnelmista toiseen.

Mäntän kuvataideviikoilla Rosenströmin installaatioon kävellyt katsoja kohtasi peilin, ja sitten peilikuvan katoamisen. *Mikadossa* Rosenström istutti katsojan peilin eteen tuoliin,

kuuntelemaan kuulokkeista lähestyviä askeleita ja kiusaannuttavaa kohtausta **Bergmanin** elokuvasta. Hätkähdyksen tunne jäi kytemään.

Teokset kuulostavat monimutkaisemmilta kuin käytännössä ovat – vaikka teknisesti niissä on haastetta.

Uusimman näyttelyn kutsukortti on niin heijastavaa paperia, että kun kortin kaivaa kuoresta, sitä huomaakin tuijottavansa omaa nassuaan. Kyse on nimenomaan taiteilijan suunnittelemastä juonesta, johon katsoja pakotetaan mukaan.

Rosenström on yhtä aikaa sekä kaiken ylimääräisen karsiva minimalististi että inhimillisiä kohtaamisia ja tarinoita rakastava nostalgikko ja romantikko.

"Se ei ole ehkä kauhean hyvä yhdistelmä", Rosenström nauraa.

Mutta juuri tämä yhdistelmä tekee teoksista kiinnostavia.

Teoksia on ollut museoiden ja gallerioiden lisäksi esillä myös teatterifestivaaleilla, viimeksi marraskuun Baltic Circle -tapahtumassa Helsingissä. Siellä kuultuun ääniteokseen Rosenström käytti tarinaa amerikkalaisen pikkutytön **Samantha Smithin** Neuvostoliiton kommunistipuoluetta johtaneelle **Juri Andropoville** lähettämästä rauhankirjeestä.

Three Apart -teoksessa kokijat istutettiin kolmen hengen joukoissa kuulokkeet päässä Q-teatterin lavalle. Teoksen äänissä yhdistyivät äänet teatterin kopisevista lattioista ja kertojanäänistä, siis eri ajat ja tilat.

Tarina myös sai kolme eri loppua.

"Teatteri ei ole mulle läheinen, ja se tässä mua vähän pelottaakin. Mutta ehkä alan pikku hiljaa ymmärtää sitä paremmin", Rosenström sanoo.

Teoksissa on teatterimaista läsnäoloa ja intensiivisyyttä. Mutta näyttelijän tilalla on katsoja.

Ilman häntä Rosenströmin teokset eivät yleensä toimi lainkaan.

Interaktiivista taide ei ole, sillä reitti ja määränpää on taiteilijan, ei katsojan hallinnassa.

Rosenström käyttää teoksissa äänitystekniikkaa, joka luo äänestä kolmiulotteisen illuusion, eli vaikutelman oikeasta kuuntelutilanteesta, jossa äänet tulevat eri suunnista. Kaikki äänet äänitetään samassa tilassa kuin missä ne lopulta esitetään.

Teokset vaativat paljon monimutkaista tekniikkaa. Insinööriystävä **Sami Suihkonen** osaa neuvoa.

"Liiketunnistimilla on helppo laittaa valoja päälle ja pois, mutta miten sen saa tehtyä huomaamatta, automaattisesti, se on paljon vaikeampaa." Liiketunnistimilla taiteilija voi päättää, missä järjestyksessä katsoja kokee teoksen.

Tekniikka pidetään piilossa, sillä katsojan huomio ei saa keskittyä siihen.

Rosenström kutsuttiin pitämään näyttely Tukholman Moderna Museetiin. Näyttely aukeaa helmikuussa.

"Halusin tehdä vielä yhden teoksen, johon katsoja menee yksin sisälle. Tykkään siitä, ettei hän ole muiden katseen alaisena kokiessaan jotain. Siitä tulee hirveän henkilökohtainen, intiimi kokemus", Rosenström kertoo.

Vain hän tietää, mikä katsojaa käytävän päässä odottaa.

Hans Rosenström: Flyktpunkt 22. 12. saakka Galleri Sinnessä (Yrjönkatu 23) sekä 11. 2.–20. 3. Moderna Museetissa (Skeppsholmen, Tukholma).

Lisää aiheesta:

► Hans Rosenström

Helsingin Sanomat
hs.online@hs.fi
